

РАМАНТЫКА РЭВАЛЮЦЫІ

«ІНТЭРВЕНЦЫЯ» Л. СЛАВІНА У ПАСТАНОВЦЫ АМАТАРАУ

Сцэна са спектакля «Інтэрвенцыя». У роліх: мадам Ксідзіас—педагог сярэдняй школы № 6 Э. Сімаўска, Юлія—супрацоўніца Анандзіі паэты БССР Г. Сімаўска, Мішэля—супрацоўніца Анандзіі паэты БССР А. Аўрафэ.

Прызнаюся шчыра, ідучы на спектакль, я не вельмі спадзявалася на вынікі «Інтэрвенцыі» — вядомай п'есы Л. Славіна «Інтэрвенцыя», не чакала, што сустрану дагэтуль не адкрытыя таленты.

«Новата прачытанія» сапраўды не было, як не было і асаблівага акцёрскага ўдара. І ўсё ж такі...

Эпіграфам да свайго спектакля студэнт Мішэля Палаца культуры прафсаюзаў узялі словы У. І. Леніна: «...Мы перамаглі Антанту тым, што адабралі ў яе рабочых і салдацкіх мундараў». Эпіграф ставіў Палац студэнтам — мастацкі кіраўнік студыі К. Кулакоў і рэжысёр Ю. Сіданавіч—падкрэслілі ў спектаклі тое, што акадэмія бліжэй, зразумелым і пасильна для выканаўцаў, што не магло не знайсці водгукі ў іх душах. Такія гарачыя перакананы, часам наўняны хлопцы, якіх я ўбачыла на сцэне, якраз і маглі пераканаць салдацкіх Антанты.

Відаць, зусім інашай была славаўта камуністка-францужанка, што паслужыла пратэстам вобраза Жанна Барбэ: больш смелая, больш элегантная, больш спакойная, больш дарослая. Але мы паверлівы востры Жанне, нечаканна зусім юнай і міль (Р. Ліберман). У гэтай выгаварнай і дэманічнай Жанне ўсё натуральна і ідэя спадына, быццам надзетая для таго, каб выглядаць больш дарослай, і рамантычныя жэсты — каб схавалі пильнасць: не так ужо зручна дэманічна заважвацца з незнаёмымі салдацкімі і дэбрата, і даверліваць і — вера, да апошняй хвілінкі вера ў ідэю, каб я не жыла, востры зарак на, неадкладна павіна прыйсці выгаваранне. І — перакананасць у праваце свайго справы...

Выканаўца ролі індывідуальна, часам сканавана. Не вельмі шмат дэдавацца мы пра біяграфію іе герані. Жанна прыходзіць з неведомасці і адыходзіць туды. Але гэта заважвацца — не даруецца, а заважвацца. Затое помпача і шчырасць, усхваляванасць, паэтычнасць.

Атмосфера рэвалюцыі, рамантыка — гэта ёсць у спектаклі «Інтэрвенцыя».

Складаная ролля прафесійнальнага рэвалюцыянера-бальшавіка Мішэля Бродскага ўда-

МІНСКІЯ СТУДЭНТЫ НА МАСКОўСКОЙ СЦЭНЕ

«Маскоўская дзяржаўная двойчы ордэна Леніна кансерватарыя імя П. Чайкоўскага. Малая зала, серада, 18 студзеня. Канцэрт студэнтаў кафедры струнных інструментаў Беларускай дзяржаўнай кансерватарыі імя А. Лунчарскага — таксама афіша з'явілася на вуліцах Масквы.

Выступленне перад маскоўскай публікай, якая мае магчымасць слухаць лепшых выканаўцаў свету, — вельмі адказная справа, а калі ўлічыць, што выступалі студэнты, якія толькі пачынаюць свой шлях у мастацтва, ды іскожа ўважы іх хвалюючы і хвалюючы іх выкладчыкаў.

У канцэрце прынялі ўдзел студэнты кансерватарыі Г. Кандраціч, В. Лагіненка, Ю. Ільшэў, І. Гальдзішэ, В. Хаданка, Б. Хусід, М. Шэйм, В. Прычар, М. Бада'яраў, Р. Крэйчэр, Н. Жыжэнка — класавы в. а. дацэнт М. Браценікава, прафесар В. Гольдфельд, дацэнт М. Гельдзішэ, старшы выкладчык Б. Сябло і С. Мадорскага, канцэртмайстар С. Бялькевіч, А. Магілеўска, П. Ратнер. Канцэрт прайшоў на добрым узроўні. Аб гэтым гаварыў прарэктар Маскоўскай кансерватарыі П. Румін, які цэлага дзевяці гадзіннаў іх іх мастацкім і выказу ўдзелу, што прыезд у Маскву студэнтаў Беларускай дзяржаўнай кансерватарыі пакладзе пачаткі сталому абмену.

На наступны дзень разам з прафесарамі Маскоўскай кансерватарыі Д. Цыгановым і Ю. Янкавелем адбылося падрыхтоўчае абмеркаванне канцэрта. Прафесар Ю. Янкавель даў высокую ацэнку выступленню беларускіх студэнтаў, адзначыў іх прафесійнальнае майстэрства.

Потым беларускія студэнты і педагогі служылі выступленні скрыпачкоў класу прафесара Д. Цыганова і Ю. Янкавель, а таксама іх выкладчыкаў. Пасля канцэрта адбылася цікавая гутарка на творчы і метадычныя пытанні.

Л. ІВАШКОЎ, выкладчык Беларускай дзяржаўнай кансерватарыі.

НЕ ПАМ'ЯТАЮ ўжо, дзе я прачытаў, што Леў Талстой, акадэмік Паўлаў, Бернард Шоу і некаторыя іншыя выдатныя людзі гаварылі ў свой час, быццам стараць для іх самай шчаслівай пара. Са старою да іх прышоў незвычайны душэўны спокій, яснасць думкі, пастаяннае пачуццё радасці...

Што ж, з генамі ўсё бывае. Нагоду жа, відаць, існаў у прымаўцы: «Старасць — не радасць». Ва ўсім разе для большасці людзей. Нават у нашай сацыялістычнай краіне, дзе «маладым» — усюды дарога, старым — усюды пашана і дзе дзейчае закон аб пенсіях па старасці. Во старасць, таважышчы, гэта ўсё ж такі стараць — і вочы ўжо не так бацька, і ногі не так хадзяць, і думкамі сваімі чалавек скіраваны больш у мінулае... Так што радавацца тут асабліва няма чаго, нават калі ў чалавека і забяспечана старасць, калі абкружаны ён і клопатам, і павагай. Ну, а калі і гэта няма? Тады — дрэнна. Так дрэнна, што далей няма куды...

Гадую колькі гадоў я працаваў у Дзяржынскай раённай газеце. Да кожнага свята мы стараліся выпусціць асабліва добры нумар. Задоўга пачыналіся пошукі герояў і аўтараў святоточных артыкулаў. Часцей, чым да іншых, звярталіся да Паўла Мартынавіча Гануша, калгасніка сельгасарцелі «Кастрычніцкая рэвалюцыя».

У пару, пра якога я пішу, Павел Мартынавіч працаваў кладаўшчыком. Высокі, жылісты, ён жыў у фізічна моцна чалавек. Ужэ снег, галава і глыбокі зморшчыны на абветраным твары.

Нагледзячы на свае семдэсяць з гакам год, Павел Мартынавіч захаваў добрую памяць і многа, з цікавым падрабязнасцю расказаваў пра мінулае. Расказаваў яму было пра што — стары член партыі, чырвоначырвавец, старшыня камбета, потым першы старшыня перагата ў раёне калгасе. Між іншым, таго сахага калгасе, дзе працаваў кладаўшчыком...

Неўзабаве я паехаў у Дзяржынскае і не быў там шмат год. І толькі мінулаўсю ўвясенню на свая іх унікальных справах зноў апынуўся ў знаёмых мясцінах, у прыважыццельна і Грычынне — цэнтры калгасе «Кастрычніцкая рэвалюцыя».

Прыемна было дэдавацца, што за прайшоўшымі гадамі гаспадарна здарова пабалабалаў. Я ўбачыў многа творчых пабудов — клуб, бібліятэку, жыльвабудавальныя фермы. Ды і сама вясце ібы напрыгажала — прыбывала многа новых дамоў чалавечых, амаль праз хату над дахам тырчэла тэлевізійная антэна...

Потым я даўга гутарыў з кіраўнікамі сельгасарцелі. Яны падкрэслілі, што вярнулася змены, якія я заўважыў, — вынік буйнога росту

ананымі калгасе. Усё гэта расказвалася з пауццём вялікага гоначу.

— Жывуць цяпер хлебарабы, як ніколі добра, — з завадальным сказаў намеснік старшыні арцелі Расціслаў Карпіловіч, ладны мужычок, гадоў за трыццаць, дарэчы, мой стары знаёмы: раней ён многа год быў бригадзірам.

Я пачаў распавядаць пра гісторыю калгасе. Расціслаў развёў рукамі, маўляў, чаго не ведаю, таго не ведаю. Нехта з калгаснікаў, што былі ў канторы, падказаў:

— Вы зайдзіце да старога Гануша, ён, можа, расказае. Даўно ж жыве тут.

— Так, так, — узрадаваўся я, — стары Гануш... Ён жа першы старшыня нашага калгасе. Як гэта я забыўся пра яго...

— Гануш — першы старшыня? — канторскія работнікі, калгаснікі ды і сам Карпіловіч паглядзелі на мяне недаверліва.

— Хіба? А мы пра гэта і не чулі...

— Чакай, чакай, — пажылы бухгалтар пабёр скроні, — сапраўды я нешта такое чуў, на ім жа ішчэ віцэаўчынскія нумкі стралялі...

— Э-э, ды ён вачыя нічога не расказае, — заўважыў намеснік старшыні. — Стары, што малы...

І ўсё ж я пайшоў у суседнюю вясце, дзе жыў стары Гануш. Стаў ішчы дзець з высокім блакітным небам і яркім сонцам. І толькі каларовы дыван апалага ліся на баках дарогі, абсуджанай ліпамі, нагадаў пра вясень.

Першы ж сустрачны паказаў мне, дзе жыў Гануш, — невялічкую, урослую ў зямлю хатку, крытую старою, зялёнай ад моху гонтай.

— Ён сёння са сваёй бабай на сотках бульбы капае, — папародзіў мяне чалавек.

Па вузкім сцяжынку я прайшоў міма дома і выйшаў на агарод. На далёкім канцы яго завічалі двое. Старая жанчына, седзячы на зямлі, выбірава з карма бульбы. Побач, ля маленчкіх калёс, сядзелі сівы стары.

Я дэдава пазнаў Паўла Мартынавіча. Усё ж такі гадоў востем не бацьку. Здаў стары, зусім здаў...

— Дзе вы жывеце? — запытаў я яго.

Ён доўга ўглядаўся ў незнаёмага чалавека і, нарэшце, спытаў:

— З горада? Шукаеце яго?

— Ага, дзеду, вас і шукаю, не пазнаеце?

— Не, сыноч, не тая памяць у мяне стала. Хутка ўласную бабу не пазнаю, — усмешка крапнула яго сівыя з жаўцінай вусы. — Восемдзясць шасць гадоў стукнула, не жарт...

— Чым бульбу вы разворваеце, нешта каня не бацьку? — пацікавіўся я.

— Захацелі каня! — адазваляўся з зямлі жонка Гануша. — Па тым кані, дык бульба гатова зазімаваць у полі. Рыдзёўкай усе

тое самае, што бегчы з усёй сілы і раптам спыніцца, як укопана му... Якое сэрца без болю вытрымае такое.

— Мне могуць запярэчыць, што на многіх прадрывствах ёсць саветы ветэранаў, што існуюць саветы пенсіянераў, што пенсіянеры прымаюць актыўны ўдзел у грамадзянскай жыццёвай гатова. Але

— А ў вясце? Я ведаю многіх старшын калгасеў дырэнтару саўгасаў, якім і ў галаву не прыйдзе павышанаць сваіх пенсіянераў са сваям, з днём нараджэння, ці параціцца з імі.

— Вось імяна — параціцца. Чаму б не менш у кожнай гаспадарцы, скажам, савет старых хлебарабаў? І для старых гэта было б радасцю вялікай — значыць, яны патрэбныя ішчэ, значыць, іх павянтаюць, з імі ішчэ; і для калгасе ці саўгаса — карысць немая.

Чамусьці ў нас часам заважваецца, што чалавек, у якога за плячыма доўгае працоўнае жыццё — багачэйшая крыніца разнастайных ведаў і практычных навыкаў. Таго, чаго часта не хапае моладзі, няхай і лепш адкаванай.

Колькі разоў дэдаваўся мне наглядчык такое. У калгасе (ці саўгасе) прыязджае малады аграном з вышэйшай адукацыяй. З сабой ён прывозіць чамадан кніжак на аграэхніцы і сівыткі з запісамі лекцыяў, якія чытаў яму ў інстытуце. І раптам, праз якую хвілінку, на вясце сорам, прыходзіць да выкладчы, што нічога ў яго не атрымліваецца. І робіць, здаецца, не па правлах, а ўраджа — хоць ты і плач.

Калі аграном разумны, дык ідзе ён да старых вясковых дзядзючак па параду. І гэтыя стары дзядзючкі, што за сваё жыццё па пільдзясці-шасцідзясці разоў сядзі і ўбравалі, з павагай пазіраючы на інстытуцкі ромбік на пінаку агранома, растулаваць чалавечу, што на тым кавалку, які ў ішчэ, ён паспявае пасеець ячмень — вясна хоць і ранняя, але халодная, пачатак красавіка, на ўласны было відаць, будзе за замарозкамі — вострыя і прастудзіцца ў халоднай зямлі. Таму і ўходы такіх калінаў калінаў даганяе, і ішчэ, і ішчэ ў тым жа духу...

— Добра жывуць мужыкі нашы, — гаворыць стары. — Што вы думаеце — усё ж цяпер машыны робіцца, нават салому ў спіртны складзе машына... Гэта ж гульняка, а не работа... Раней жыў было, раней усё мадэлім, мадэлім... А машыны... Памятаю, калі ў трыццаці другім годзе прыбавіў я ў вясце першы трактар — «Фардзон» зваўся — дык людзі беглі ўслед, глядзелі, як на чуд нейкі... Павел Мартынавіч хвілінку маўчыць, потым праявляе:

— Э-э, сыноч, пачыналі мы з маладзё. Спачатку аб'ядналі нас у арцель сем сямей. Мелі мы двое кожны, чатыры каровы і колькі дзесяцік папоўскай зямлі — быў у нас тут пол ўдзесаў. Ну, а праз год і трыццацім, далучылася да нас і астатняя грывыцкая галота... А цяпер вуць у якую махіну арцель вырастае...

Я слухаю яго і думаю пра тое, што перада мной жывае наша гісторыя... Што чалавек ён ішчэ навага аёсу — не кожнаму даецца ўбачыць учываўдні тое, чаму прысвядзіў жыццё, дзеяч аго ахвяраваў адродзе... І разам з тым...

— Дзядуля, запрашаюць вас калі-небудзь у школу, каб вы расказалі дзецям пра мінулае? — запытаў я яго.

— Стары пацёскае плячымся: — На што я іх? Пра ўсё ж у газетах, у кнігах распісана...

— А ў калгасе раяцца з вамі? Вы ж тут кожны кавалачак зямлі ведаеце...

— Цураюцца... Стары, малапісьменны... Непатрэбны...

У голасе старога выразна чуваць горныя ноткі, а на вывільных вачках выступаюць слёзы. Відаць, гэтая крыўда даўно точыць ягонае сэрца.

Чалавек можа з гадамі агубіць здароўе, страціць слых, зрок, а вост душа яго па-ранейшаму, не, нават ішчэ больш адчуваўшая да крыўды. Відаць, таму, што няма ў старога чалавека часу чынаць...

Гэтае спатканне са старым Ганушам вост ужо колькі часу не выходзіць у мяне з галавы. Я не магу зразумець халоднай чэрстасці да старога чалавека-працаўніка, аднаго з тых, хто закладваў фундамент сівянашэга добрабуйна адна-вяскоўцаў.

Я маю на ўвазе не толькі матэрыяльны бок справы, хоць і балоуча да сёння было глядзецца на ўсё гэта. Не дапамагчы яму выкапаць бульбу, не падзеці павіла, не пацікавіцца, як жыў чалавек на сціла-васкоўцаў.

Я маю на ўвазе не толькі матэрыяльны бок справы, хоць і балоуча да сёння было глядзецца на ўсё гэта. Не дапамагчы яму выкапаць бульбу, не падзеці павіла, не пацікавіцца, як жыў чалавек на сціла-васкоўцаў.

Але, паўтараю, справа не толькі ў гэтым. І менш за ўсё Павел Мартынавіч скардзіўся на матэрыяльны бок справы. Самае страшнае для чалавека адчуць, што ён ужо непатрэбны, што пра яго забыліся ўора працаваў, каму дапамагаў, хто адчуваў у ім паграбу. Чамусьці гэта ў нас часта выходзіць з-пад увагі. І можа тама некаторыя з тых, каму хутка ішчэ на пенсію, з ішчэ ішчэ сорам чынаюць гэтага дна. Не таму, што гэта адбываецца на іх матэрыяльным становішчы — трымаючы іх чыста маральны бок. Працаваць усё жыццё і раптам паставіць кропку... Гэта

Я ЧАРЭНДА, выкладчык малявання Уздэнскай сярэдняй школы.

ЧАЛАВЕК САСТАРАЭУ...

М. ЗАМСКІ

— Так, так, — узрадаваўся я, — стары Гануш... Ён жа першы старшыня нашага калгасе. Як гэта я забыўся пра яго...

— Гануш — першы старшыня? — канторскія работнікі, калгаснікі ды і сам Карпіловіч паглядзелі на мяне недаверліва.

— Хіба? А мы пра гэта і не чулі...

— Чакай, чакай, — пажылы бухгалтар пабёр скроні, — сапраўды я нешта такое чуў, на ім жа ішчэ віцэаўчынскія нумкі стралялі...

— Э-э, ды ён вачыя нічога не расказае, — заўважыў намеснік старшыні. — Стары, што малы...

І ўсё ж я пайшоў у суседнюю вясце, дзе жыў стары Гануш. Стаў ішчы дзець з высокім блакітным небам і яркім сонцам. І толькі каларовы дыван апалага ліся на баках дарогі, абсуджанай ліпамі, нагадаў пра вясень.

Першы ж сустрачны паказаў мне, дзе жыў Гануш, — невялічкую, урослую ў зямлю хатку, крытую старою, зялёнай ад моху гонтай.

— Ён сёння са сваёй бабай на сотках бульбы капае, — папародзіў мяне чалавек.

Па вузкім сцяжынку я прайшоў міма дома і выйшаў на агарод. На далёкім канцы яго завічалі двое. Старая жанчына, седзячы на зямлі, выбірава з карма бульбы. Побач, ля маленчкіх калёс, сядзелі сівы стары.

Я дэдава пазнаў Паўла Мартынавіча. Усё ж такі гадоў востем не бацьку. Здаў стары, зусім здаў...

— Дзе вы жывеце? — запытаў я яго.

ЛОЦМАНЫ БІБЛІЯЧНАГА МОРА

Багацнейшыя скарбы заважваецца ў бібліятэцы Беларускай дзяржаўнай кансерватарыі. Нотны фонд іе малявае звыш 80 тысяч энцямляраў. Тут творы рускай і заходнеўрапейскай музыкі, савецкіх аўтараў. Багаты адрзел беларускай музыкі, у якім сабраны творы беларускіх кампазітараў і фольклорныя запісы. У ніжнім фондзе бібліятэкі ёсць ішчэ грамадзянства ішчэ часта прыходзіць аматыры музыкі, самадзейныя кампазітары, кіраўнікі хораў і музычныя калектывы.

Бібліятэка абслуговае да тысячы чытачоў. Гэта ў асноўным студэнты кансерватарыі, навушчыны музычнага вулчывішча і музычныя шкіль-дзясцігорцы. У дні парыхтоўкі да фестывалю самадзейнага мастацтва сюды часта прыходзіць аматыры музыкі, самадзейныя кампазітары, кіраўнікі хораў і музычныя калектывы.

Вольныя лоджаны бібліятэчнага мора знайсці вачыя чытачы загалочку бібліятэкі Галіну Іванову і старшага бібліятэкара Таціяну Місючанку, якія працуюць тут ужо звыш семнаццаці год і ішчэ вачыя быць на здрымку.

Фота М. РУБІНШТЭЙНА.

СЕМІНАР ФОТАЖУРНАЛІСТАЎ

Саюз журналістаў Беларусі і Камітэт па друку пры Савецкі Міністраў БССР правалі чатырохдзёны семінар фотажурналістаў рэдакцыяў газет «Правда» і «Савецкая Беларусь». У рабоце семінара прынялі ўдзел вядомыя фотажурналі

ПРОСТА-КІО

Закрывіце вочы і палічыце да трыох раз, два, тры. Нічому не здзіўляцеся — ні стайневаму паху пшавіны, ні трубінаму рыканню льва, ні гусарскай пазаласе мітуслівых уніфармістаў каля манежа. Зараз загучыць аркестр, і вы зразумееце, што ў цырку быў усё, нават больш чым усё, бо сёння вы ва ўладзе Ілюзіёна, формула якога — знікненне, з'яўленне, пераўтварэнне.

Больш чым пяцьдзесят гадоў назад знік цудоўны малады чалавек Эміл Рэнард, а на мянежы рускага цырка з'явіўся цудоўны артыст Эміл Кіо. Першага загада Кіо — яго псеўданім — была проста і прасі, некаторы час ён сам з усмешкай адрыўся са сцэны, якія ламаў галаву і разводзіў рукамі. Перша Ілюзія Кіо — ён сам.

Зусім нядаўна, калі мы даведаліся, што Кіо памёр, калі ён упершыню паглядзеў на нас ва ўважлівае чаруныка, а стомлена чалавек, — чорная жалонная рамка зусім не да твару Ілюзіяніста, звыкламу да строгасці чорных фракаў, мы не паверылі Кіо. За многа гадоў сустрач на манежах вялікі Ілюзіяніст, вялікі чарунык, вялікі падманчык (які толькі ні называлі яго!) навуку нас здзіўляла прастае і верыць неверагоднасці. Ён навуку нас сваёй логіцы знікненне з'яўленне, пераўтварэнне. Прачытаўшы некалькі аб смерці Кіо, мы зачалі з'яўляцца артыста зноў. І ён з'явіўся.

Вялізныя рамкіны шчыты ў Ніве, турні на цырку Ялоні, нарэшце, штовечар, амаль на працягу паўгода, анішта ў Маскве — такія маршруты атрачываю Кіо ў апошні час. Кіо знік, Кіо з'явіўся. І толькі пераўтварэнне не адбылося.

Аляксандр Буша, васьмідзесяціціпагады інспектар манежа, спынае брунэны марш аркестра.

— Сын народнага артыста рэспублікі Эміля Кіо — Ігар Кіо, — аб'яўляе ён.

І гадзі з-за куліс — фалды чорнага фрака ўзраўняе, які крыты, — Імліва выходзіць на манеж малады чалавек і застывае ў самым цені, у перакрываючы прышлэў тысяч вацяй.

Замест пераўтварэння — працяг. Ігар Кіо замінуў на цыркавым манежы бацьку, рызыкуну працягнуў яго справу, рызыкуну стаў захаваўнікам напрыжкіх тямнін вялікай Ілюзіі.

Ён усміхаецца, пачынаючы паказ, ён усміхаецца, працягваючы яго, ён заканчвае паказ з усмешкай. Тамнінацтва таемная сама па сабе. Непранікнёныя маскі Ілюзіяніста мінулага, загадкавыя іх абліччы, адчуванасць ад свёту — усё гэтыя атрабуты не знаёмыя

Ігару Кіо. Ён катгарычна адмовіўся наліца ў пыльных куфэрках. Ён максімальна сучасны ў рабоце, таму што ў яго наскладаная задача — здзіўляць людзей, якіх прагрэс XX стагоддзя амаль адвучыў здзіўляцца.

...Доўгі віты дрот у руках чарунык дзвучат здаецца шчыра больш грубым, яшчэ больш рызэфым. Сярод паважанай публікі заўсёды знаходзіцца недаверлівы глядач, які з унутрашняга здарнасцю перавертае яго накірчанымі, пранаванымі Кіо. Ілюзіяніст з'яўляецца канат сваёй большай вузла, б'ятыя яго і той зноў робіцца цэлым. Недавер пасаромлены.

Сувязь з залай традыцыйнае для фокусніка — маўляў, глядацка звычайная рэч, ніякага падману.

Але канат па-ранейшаму ў руках Ігара Кіо. Канат цягнецца ўверх і застывае ў вертыкальнай нерухомаці, быццам кобра, якая гінацьдзе ахвяру. Быццам карабкіца па ім акрабрат. Трук закончаны, юпітэры запалены.

І вось тады, перакрэсліваючы п'ятыя гледачоў, па радак скача сонечным зайчыкам усмешка Ілюзіяніста Ігара Кіо, чалавек, які толькі некалькі хвілін назад на звычайнае Ілюзіяніста не мажэ здаваўся чаруныком і магам. Усмешка б'ятыя асацыяцыяны, не дзе засяражыцца на разглядзі. І чым ўжо чужым новаму чаруныку аркестра, бачым перад сабой новай прынады новага трука, мы ўжо прадуцваем яго, загады рыхтумем магчымы шлях рацённага загады — бо не так ужо і проста абвешці вакол пачына чалавек, які прышоў сёння ў цырк.

Але загады Ігара Кіо застаюцца неразгаданымі.

Атрымаўшы ад бацькі цудоўна настаўлены, прадуманы да тонкасцей атрачыві, Ігар Кіо па праву мог лічыць сябе багатым нашчадкам. І, як нярэдка бывае ў падобных выпадках, меў нямаля магчымацей даволі кудна пусціць спадчыну па ветру. Для гэтага дастаткова было застацца перымальнікам, рамеснікам сваёй справы. Бо спадчына ўступіць на такі лёгкі шлях была вялікая. Ігар з пачатку гадзі з'яўляцца на манежы побач з бацькам, ён паспее вывучыць і яго фокусы, і яго манеры. Але ён паспее адрыць і ўсе яго сакрэты. Апошнне, мабыць, аказалася найбольш нашчотным.

Каб фокус застаўся фокусам, фокусніку трэба ўвесь час знаходзіцца ў фокусе ўвагі гледача.

У вельмі цікавай спадчыне нябожчыка Эміля Кіо менавіта гэты сакрот быў галоўным, менавіта ён даў доўгае загадкавае жыццё ўсім астатнім Ілюзіям Кіо. І тое, што сёння вялізны неонавыя літары «КІО» ўпрыгожваюць праграмы буйнейшых

цыркаў свету, што сёння тым, хто працяг атрымаў білет на паказ Ілюзіёна, паліць па начах воішчы ля ўваходу ў касу, гаворыць пра тое, што Ігар Кіо беспамылкова адшукаў жамчужыну, што ён не толькі пераняў справу бацькі, але зразумеў яе.

На арэне артыст Ігар Кіо — абаяльны, лёгкі ў рухах, непасрэдны. Сувязь з залай прыносіць яму радасць, і гэтая радасць узасмяна, таму што глядач лёгка ідзе насустрач чалавеку разумнаму і адкрытаму. Ці не прада, слова «адкрыты» не стасуецца з паняццем Ілюзіяніст?

І Ігар Кіо шукае пункт сутыкнення. У тым акружанні гледачоў, у перакрываючы ўважлівых позірку, ён застаецца гаспадаром становішча — а мы марна імкнемся правесці паралелі паміж тым, што ён робіць, і тым, як гэта робіцца. Мы гублемся ў загадках, ловім усмешкі Ігара Кіо, не можам адарваць ад яго вацяй.

У Ілюзіёна Ігара Кіо ёсць лічба адна асаблівасць — кіраўнікі яго — і бацька, і сын — толькі першакласныя фокуснікі, добрыя артысты, але і сапраўды джэнтльмены. Пры ўсёй незвычайнасці таго, што адбываецца на манежах, гандзвезнасці і фантастэчасці трукаў, яны ні на хвілінку не даюць гледачу адвучыць сябе ашуканым, падманутым. Кожная новая задача ставіцца з такім разлікам, што глядач увесь час нібы балансуе на мяжы яе вырашэння. Але баланс дэкладны, правераны гадымі, і мастацтва Ігара Кіо ў тым, каб ён не быў парушаны.

Ігар Кіо сядзіць у артыстычнай уборынай. Ён толькі што адказаў у апошні раз на апалдыменты залы цудоўным цыркавым камп'юнтам, ён толькі што зніў пацёр франка. На яго твары кроплі поту. Ён гаворыць са мной пра футбол. Ён пытаецца: а прада? А прада? За кулісам Ігар Кіо падоўна на ўсіх тых, хто піша яго пісьмы, мноства пісьмаў, аб'яднаных адным вялікім пыталнікам.

За кулісам Ігар Кіо гаворыць пра цырк, які стаў яго домам, яго жыццём, яго марай з тае хвілін, калі ён упершыню здолелу працісі самастойна трынаціціметровы дыяметр манежа. Ён абываецца на Ілюзію, таму што зараз ён — проста Кіо, такі ж просты, як Івануці і Папоў. І побач з ім ужо не яго асістанты, а маці — Яўгенія Кіо, і жонка — Іаланта Альховікава.

Закрывіце вочы. Лічыце да трыох раз, два, тры. Неаонавая рамка цырка гасне з лёгкім патрысканнем — такая, напэўна, асаблівасць газу. Ідзе снег — бо ў Маскве зіма. Чуюце, які співаюцца на тратуарах людзі, — тэропнасць характэрная для сённяшніх гараджан. Усе зразумела, усё лагічна.

І толькі тры літары — КІО. Толькі сорах хвілін ва ўладзе вялікай Ілюзіёна — і мы ўжо верым у цуды, якіх, вядома ж, не бывае на свеце.

Аляксандр МАР'ЯНАУ, карэспандэнт АДН.

ВЫХОДЗЯЦЬ НА ЭКРАНЫ

«БІБІ-ХАНЫМ»

Фільм расказвае пра адзін з выдатных помнікаў Самарканда — мячэці Бібі-Ханым, названай так на гонар старэйшай жонкі Цімура-шахавічкі. Мячэці Бібі-Ханым назасуды застанецца цудоўным помнікам народнаму генію, яго імённыю да дасканаласці і прыганасці.

«ГУСЛІ ЗВОНЧАТЫЯ»

«Гуслі — думкі мае», — казаў народ і даўраў струкам звончатым свае нядогі і смутак, свае надзеі і думы пра шчасліваю долю пра народную волю.

Пра гэта фільм, які выпушчаны Ленінградскай кінастудыяй навукова-папулярных фільмаў.

«ЦІ ЛЮБІЦЕ ВЫ КАМЕННІ!»

Гісторыя ведае шмат людзей, што аддалі сваё сэрца каменю, самацвету, стварэнню з яго твораў мастацтва. Пра іх і расказвае фільм.

На поўдні і далёкай поўначы, на захадзе і на ўсходзе нашай вялізнай Радзімы захоўваюцца незлічоныя скарбы самацвету. Горныя крышталі, бурштны, жалкіт, яшма, дыямэнты...

Аляксандар Яўгенавіч Фертман, выдатны адуля і амаатар калекцыяна, самацвэтага каменна, прывясцілі аўтары сваю работу.

Вытворчасць Цэнтральнай студыі навукова-папулярных і вучэбных фільмаў.

«ДЗІЯЦЬНАЯ ТВОРАЦСЦЬ»

Індывідуальнасць дзіцяці выяўляецца вельмі рана. Свет проты рэчаў мяняецца ў яго ўважлівым самым дзіўным чынам. І ўсе-тані гэта ўважненне заўсёды жыцьцё рацэасна.

Кім бы ні сталі пасля хлосчынці дзіцячына, жыццё іх будзе больш цікавае і багатае, калі яны з дзіцства навуцацца разумець і любіць прыгажосць навакольнага свету, — як бы гаворыць фільм.

«РЭГІСТАН»

Самарканд... Яго некалі называлі «Рымам Усходу». Тут конны маневр — паміж аб сёй старымі тэрыторыя, сведчанне вялікага народнага генію.

З імем Улугбека звязана будаўніцтва Рэгістана — гарадской плошчы Самарканда. Першым на ім было пабудавана медрэсе Улугбека. Затым будавалі каравансарай і ханана з самым вялікім купалам у свеце, саборная мячэць Куньяталі... Праз 200 гадоў — медрэсе Шыр-Дор. Ансамбль завершыла саборная мячэць Ціла-Кары.

Прашлі стагоддзі, адышоў у нібыт час Цімура і Улугбека, але цудоўныя творы архітэктурны пераможцаў захапілі сваёй прыгажосцю.

Фільм пра галоўную плошчу Самарканда выпушчана кінастудыяй навукова-папулярных і хранікальна-дакументальных фільмаў Узбекістана.

Чароўнае царства Зімы. Фотацюд А. ШАСТАКАВА.

КРЫЖОВЫЕ УЗНАГАРОДЫ РОЗНЫХ ЧАСОУ

Па прафесіі Роберт Тхаржэўскі настаўнік гісторыі, а яго захапленне ў вольны час — фалерыстыка. Кватэра дзіцячых музеяў на спецыяльных стэндах — шматлікія вясёлыя ўзнагароды розных часоў і народаў. Вось унікальныя і карысныя выпісаны ў гонар першай гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Яго ўручаць удзельнікам баў за Уладу Саветаў. Ёсць у калекцыянера ўзнагароды часоў Палтаўскай бітвы, «Малыя і вялікія» Паўла І, медаль «За адвагу», выданы аўстрыйскім імператарам Францішам Іосіфам у мінулыя стагоддзі, і мноства іншых ардаў, медалей і іншых знакаў ўзнагароды.

ЗВЫШ ЧАТЫРОХ ТЫСЯЧ

Юрацішкі добра ведаюць Вольгу Мікалаеву Яворскую. Ведаюць не толькі як настаўніцу, што некалькі дзесяткаў гадоў вучыла дзіцей (ціпер Вольга Мікалаевна на пенсіі), але і як чалавек, што ледзь не паўстагоддзі калекцыяніруе папяртыя маркі.

Сёння іх у яе звыш чатырох тысяч. Вялікую калекцыю ўважліва пераглядаюць многія людзі.

ДОБРЫЯ СПРАВЫ КРАЯЗНАУЦАУ

Крыжовы музей вядомы ў рэспубліцы як метадычны цэнтр, які накіроўвае работу многіх краязнаўцаў-аматараў Магілёўскай вобласці. Нядаўна тут адбылася нарада актыву краязнаўцаў васьмі раёнаў Магілёўшчыны — Мсціслаўскага, Крычэйскага, Кнімавіцкага, Касцюковіцкага, Хоцімскага, Краснапольскага, Слаўгарадскага, Чырвынскага і Шумчыскага раёна Смаленскай вобласці.

З гэтых раёнаў у Крыжы прыехала 44 энтузіясты-краязнаўцы, каб расказаць, што зрабілі яны да 50-годдзя Савецкай дзяржавы, абмяняюцца вопытам работы. Даклад аб рабоце краязнаўцаў названых раёнаў зрабіў дырэктар Крычэйскага музея М. Мельнік.

Цікавымі былі выступленні намесніка старшыні Камітэта ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны Магілёўскай вобласці І. Крыскавіча, выкладчыка Магілёўскага педагагічнага інстытута У. Базылева, прапагандыста Чырвынскага райкома партыі І. Юрчанкі і іншых.

Удзельнікі нарады наведлі музей, уважліва знаёміліся з яго экспазіцыяй, якая ў апошні час папоўнілася новымі цікавымі знаходкамі. Нядаўна музей набыў, напрыклад, дакументы і асабісты рэчны ўдзельніка грамадзянскай вайны Мацвея Кісялява, першага беларуса, якому было прысвоена высокае званне Героя Савецкага Саюза, Яўгенія Нікалаенкі, Героя Савецкага Саюза Віктара Куцарава і Івана Геманькова.

На Магілёўшчыне нарадзіліся саратнік Ул. І. Лейна Пандэльямін Мікалаевіч Лепашынскі. У музеі захоўваюцца яго пісьмы і малюнкы. На адным з малюнкаў — партрэт Уладзіміра Ільіна, на другім — леныскага школа ў Жневе. Сярод новых набыткаў музея і малюнак А. В. Луначарскага.

Вялікую справу па ўважчаванню памяці знатых землякоў — людзей рэвалюцыйнай, баявой і працоўнай славы робяць энтузіясты-краязнаўцы, аб'яднаныя вавол Крычэйскага музея.

ЯК БЫЦЬ ПРЫГОЖЫМ

У мінулыя нядзелю ля ўваходу ў Мінскі цырк было асабліва мінгалюдна.

— У вас няма лішняга білетка? Гэтым пытаннем сустракалі шчаслівых уладальнікаў білетаў тых, хто таксама жадаў трапіць на дамастрыю мадэлей сучаснага адзення, імагінат сюррэаліст, мінімаліст, мінгалюдна абслугоўвання. Тут дзімсізонныя паліто і нацыянальна-спартыўнага слізата, прыгожыя чаруны сукенкі, касцюмы для адпачынку, спорту, работы.

Сучасная мода аздае перавагу тан званаму геаметрычнаму стылю. Гэта спалучэнне мінімалізму, усемагчымы аплікацыі.

Канструктары і мастакі-модэльеры паказалі шмат цікавых навінаў і інтэлектуальных матэрыялаў, аздобленых трыкатажам. Добра глядзіцца летні сукенкі са звычайнага Ільну, упрыгожаныя вышыўкай.

Не забыліся швейнікі, трыкатажнікі і абутнікі і пра мужчынаў. Ім таксама прапанавалі шмат новага.

У модзе гэтага года асабліва ўвага звяртаецца на ансамблевасць адзення. Мастакі эксперыментальна лабараторыі вытворчага аб'яднання «Прагрэс» паказалі некалькі такіх мадэлей, якія складаюцца з паліто і сукенкі, падабраных па танальным спалучэнні, прычым сукенка паўрае Ільні слізата паліто.

Вельмі дзірэкт мадэлей адзення, трыкатажыны выробку, абутні і галаўных убораў прапануюць сёлета швейнікі, трыкатажнікі, абутнікі сталіцы.

З. ПЛІСКО, фота М. РУБІНШЭЙНА.

3 ЗАМЕЖНАГА ГУМАРУ

Эліні ПЕЛІН

ЧАЛАВЕК, АБ ЯКІМ УСЕ КЛАПАЦІЛІСЯ

Эліні Пелін (1878—1949) напісаў 5 тамоў аповяданняў і дзве аповесці: «Герануцы» і «Зілля». У яго творах адрастваліся чыныя жыццё балгарскага селянства ў канцы XIX — пачатку XX стагоддзяў. Аповяданні Э. Пеліна вызначаюцца дасканаласцю форм, імгнівай вобразнасцю, лаканічнасцю і шматлікасцю з іх — сатырычнай. Аповяданне «Чалавек, аб якім усе клапаціліся» — востры памфлет на верхаводу капіталістычнага грамадства.

Была назначана вялікая камісія з важных асоб — спецыялістаў, вучоных, акадэмікаў, эканамістаў, фізікаў, інжынераў, архітэктараў, хімікаў, батанікаў, адуля, лекараў, гігіеністаў, філолагаў, каб сабраць яны, убачылі, вывучылі, разважылі, вырашылі... Але што вырашыць?

На першым пасяджэнні і самі яны не маглі вырашыць, што трэба вырашаць.

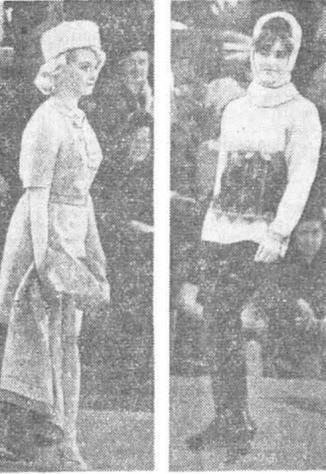
Задача ж была не з лёгкіх: як выбраць з п'яцікога эканамічнага становішча і як убескаво палепшыць жыццё і павялічыць набыты гаротнага балгарскага грамадзяніна, гадоўным чынам непаўночнага і праўзвігата селяніна і рабочага.

Такую цяжкую задачу, натуральна, не мог вырашыць адзін урад, з якіх бы агульнарэзнічаных ці самапрызнічаных асоб ён ні быў утвораны, без дапамогі адной або некалькіх камісій.

І вось была назначана гэтая выратавальная камісія.

Фота М. РУБІНШЭЙНА.

Фота М. РУБІНШЭЙНА.

Фота М. РУБІНШЭЙНА.

МАСТАЦТВА

Серада, 25 студзеня 1967 года.

камісія, і ўказ аб яе ўтворэнні радаснай весткай абляцёў увес райскі сад — Балгарыю — ад краю да краю.

На другім пасяджэнні пытанне частнова высветлілася. Выступалі выдатныя прамоўцы, гаварыліся глыбакудунныя, высюныя словы і вырашалася, калі адбыцца трохмя пасяджэнню.

На трыцім пасяджэнні вырашылі, што на наступным пасяджэнні трэба абраць падкамісіі па асобных пытаннях.

На наступным пасяджэнні настанавілі, што на наступным пасяджэнні трэба тварыць камісію, якая б канкрэтызавала пытанні, што ўзніклі ў ходзе работы.

Пытанні, што ўзніклі ў ходзе работы, аказаліся вельмі ўпартамі з-за сваёй неарэсленасці, і па той прычыне выбраў камісію, у задачу якой ставілася ўнесці яснасць у справу, т. зні, размежаванне гадоўнага і рабочага пытання.

І пайшла справа як па пісаным. Работы было — заваліся. Кожны дзень газеты ў доўгіх каміонках паведамлялі чароду, што ўсе ідзе як належна, што прымаюцца сур'езныя захады, і што ў хуткім часе адбудзецца новае пасяджэнне.

Акрыўшы народ, узрадаваўся. Не хоча працаваць, нічога не хоча рабіць, усё, п'яе, гуляе, чакае вынікаў ды па тэлеграфу шле свае патрабаванні.

Усё барацца на рахунак, складаюцца тамы, напаяўняюцца архівы, адпачуюцца сродкі для камісій за наём памяшаных для ўтрымання чыноўнікаў і для іншых падобных мэт.

Кіпіць гарачая, натхненная работа. Год, два, тры, пяць, дзесяць, дзв'яццаць... Гэтакая работа вам не жартаці. Трэба ж збіраць статыстычны матэрыял, вывучаць асобныя пытанні, звязаныя з асобнымі пытаннямі, і толькі так, папашу, пакрысе можна наблізіцца і да пытання гадоўнага.

Але ад доўгіх пасяджэнняў і вялікай перамоленысці здарылася так, што пра гадоўнае і забылася каханая.

Збіраюцца паважаныя камісары, сціляюць ільбы, лоўныя мулдасы, дунаюць, ламаюць галовы ды пытаньне адзін у аднаго: — Уласна, аб чым гэта мы? Забылася камісія пра гадоўнае, а народ у сваю чаргу забывае пра камісію.

І пачалі існаваць гэтыя два элемента народнай творчасці, так сказаць, зусім самастойна.

Камісія засядае, а непаўночны балгарскі народ п'е і чакае, забываючы, чаго чакае.

Аднойчы ў аналах гэтай верхоўнай камісіі адрабляе нешта надзвычайнае. У той час, калі паны засядалі, дзверы ў залу палёту адчыніліся і сюды іхкі і няк ітныма заскокчыла, як заскокчыла парасё ў сялянскую хату, нейкая даўная асоба.

Па спалохонай фізіяноміі чалавекана было вільдэ, што трапіў ён сюды памылкова, бо адразу ж падаўся назад, зніў каялішо і прамоўлю:

— Пардон.

У гэтай непрывабнай істоты быў загараў і ўжо некалькі дзён няголены твар, неарэсланы валасы, адзіны вялікімі пасмамі на сярнях, басколорны, базавы позірк, мясцісты вушы, калматыя вусы, ніжняя кірвіца алушчана з-за чаго рот напалону раскрыўся, як у коннага наўгнага прасцяна.

Апрануты ён быў у панюшанае сялянскае адзенне, там-сям залатанае, ад яго нясла нечым падобным на пах часнука, змежанага з гаралыч і потам. Гэтакі водар запалюў увесь чысты, прыгожы салон, дзе адбывалася пасяджэнне.

Гэта дзівосна асоба зразумела, што трапіла не туды, і з вінаватой усмешкай падалася назад, каб выйсці.

Але адзін рослы мужыччына з камісіі з круглай і ўпартай галавой, налейным шохвчаным вялікім думак, ускочыў з месца і катгарычна ўскрыкнуў:

— Стой!

Чалавек аж здранцвёў ад гэтага крыку і ледзь жывы спыніўся каля дзвярэй.

Там пан з камісіі, што затрымаў яго, усміхнуўся па-незамому і з натхненнем звярнуўся да тых, што засядалі.

— Нарэшце, успомніў! Панове, вось яно, гадоўнае. Вось з-за чаго мы засядалі. Вось асоба, аб якой мы ўсе клапацімся. Цудоўны экзэмпляр!

У зале грывнулі воллескі, стала ажыўлена. Ніжняя кірвіца цудоўнага экзэмпляра адвісла яшчэ больш. Ён усё ўсміхаўся, так, як чалавек, заспеты зняцуду за недазволенам.